

بررسی تأثیر مداخله آموزشی در خصوص شست و شوی دست بر توانمندی و عملکرد دانشجویان پرستاری شهر کرمان

طیبه ایلاغی نژاد بردسیری¹، محمود رضا مسعودی²، محمد تقی تربتی³

1- کارشناس ارشد پرستاری، دانشکده پزشکی سیرجان، کرمان.

2- فوق تخصص روماتولوژی، استادیار، دانشکده پزشکی سیرجان، کرمان، ایران

3- کارشناس پرستاری، دانشکده پزشکی سیرجان، کرمان، ایران

مقدمه:

عفونت بیمارستانی در حال حاضر یکی از چالش های اساسی نظام سلامت به شمار می رود و تأکید بر روش های پیشگیری از عفونت مورد توجه بسیاری قرار گرفته است. مشخص شده که عوامل متعددی خطر ابتلا به عفونت های بیمارستانی را افزایش می دهند که با اقدامات ساده و به موقع، قابل پیشگیری هستند. بر این اساس نتایج برخی تحقیقات حاکی از این است که شستن دست ها اساسی ترین، ارزان ترین و آسان ترین راه مبارزه با این عفونت ها محسوب می شود. اگرچه تکنیک های بهداشت دست ساده هستند، ولی مسئله رعایت بهداشت دست توسط افراد بسیار چالش برانگیز است که این امر در نتایج تحقیقات متعددی در کشورهای پیشرفته و توسعه یافته منعکس شده است. توصیه شده است که کادر درمانی از دوران دانشجویی و کارورزی نسبت به مقوله بهداشت دست حساس شده و آموزش های لازم را در این خصوص فرا گیرند. چرا که به نظر می رسد بیشترین علت عدم رعایت بهداشت دست عوامل فردی می باشد. لذا با توجه به اینکه عفونت بیمارستانی سلامت و ایمنی بیماران را تهدید کرده و هزینه زیادی را به سیستم های ارائه خدمات بهداشتی و درمانی تحمیل می کند، این مطالعه با هدف بررسی تأثیر آموزش شست و شوی دست بر توانمندی و عملکرد دانشجویان پرستاری شهر کرمان صورت گرفت.

روش کار:

این مطالعه نیمه تجربی از نوع قبل و بعد شاهد دار در سال 1396-1397 صورت گرفت. جامعه پژوهش شامل دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی کرمان بود. حجم نمونه بر اساس فرمول و با احتمال 20 درصد ریزش 70 نفر انتخاب گردید (35 نفر گروه مداخله و 35 نفر گروه کنترل). روش نمونه گیری تصادفی چند مرحله ای بود.

ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته مشتمل بر دو بخش شامل ویژگی های زمینه ای و بخش مبتنی بر سازه های توانمندی و عملکرد در مورد شست و شوی دست بود. سازه توانمندی شامل نگرش و آگاهی دانشجویان پرستاری در خصوص شست و شوی دست می باشد. با انجام یک مطالعه مقدماتی پایانی آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ (0/78) و روایی پرسشنامه با روش کیفی استفاده از پانل خبرگان با 5 نفر شامل پزشک، متخصصین مورد تایید قرار گرفت. سوالات مربوط به سازه آگاهی (10 سوال)، نگرش (9 سؤال) و عملکرد یا رفتار در مورد شست و شوی دست (6 سوال) با سؤالاتی با مقیاس لیکرت (به صورت 5 نمره ای) در نظر گرفته شد.

پس از کسب رضایت آگاهانه شفاهی چگونگی انجام طرح و محرمانه بودن اطلاعات و همچنین هدف از انجام مطالعه توضیح داده شد. سپس پیش آزمون در هر دو گروه مداخله و شاهد انجام و مداخله آموزشی طراحی شده بر روی گروه مداخله در قالب 4 جلسه آموزش 30 دقیقه ای اجرا شد. روش های آموزشی شامل سخنرانی و نمایش فیلم و بحث گروهی بود. لازم به ذکر است که ارزشیابی تشخیصی و پایانی نیز با استفاده از پرسشنامه و به طریق خود گزارش دهی (Self-report) انجام گرفت. این مطالعه در کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی کرمان مورد بررسی و تأیید قرار گرفته است.

داده های جمع آوری شده توسط نرم افزار spss ورژن 21 و با استفاده از آزمون های آماری تی مستقل و تی زوجی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها:

میانگین سنی افراد مورد مطالعه $21/7 \pm 3/13$ بود. بیشتر افراد خانم بودند (78/2 درصد). بر اساس نتایج بین دو گروه از نظر جنسیت ($p = 0/32$)، سن ($p = 0/71$) و تأهل ($p = 0/59$) تفاوت معنی داری وجود نداشت.

مقایسه نمره های آگاهی، نگرش و عملکرد قبل و بعد مداخله نشان داد که میزان آگاهی در هر دو گروه مداخله و کنترل دارای تفاوت معنی داری نمی باشد ($p > 0/05$).

میزان نگرش و عملکرد دانشجویان در گروه مداخله به طور معنی داری بعد از مداخله نسبت به گروه کنترل افزایش پیدا کرده بود ($p = 0/001$).

همچنین سازه عملکرد بر اساس جنسیت دارای تفاوت معنی داری بود. به نحوی که دانشجویان دختر عملکرد بهتری در این زمینه داشتند ($p = 0/003$).

جدول مقایسه نمره های آگاهی، دانش و عملکرد قبل و بعد از مداخله در دو گروه مداخله و کنترل

p-value	گروه کنترل		p-value	گروه مداخله		سازه ها
	انحراف معیار \pm میانگین			انحراف معیار \pm میانگین		
	بعد	قبل		بعد	قبل	
0/12	0.86 \pm 2,85	0.85 \pm 3,73	0/2	0.89 \pm 4,43	0,88 \pm 4,24	آگاهی
0/5	0,54 \pm 2,89	0,54 \pm 3,53	0,001	0.65 \pm 3,99	0,52 \pm 3,71	نگرش
0/07	0,73 \pm 3,37	0,73 \pm 3,37	0,001	0.98 \pm 3,92	0,78 \pm 3,92	عملکرد

نتیجه گیری:

نتایج این پژوهش نشان داد برنامه آموزشی مدون مبتنی آموزش شست و شوی دست می تواند در ارتقاء نگرش و عملکرد دانشجویان پرستاری به عنوان کادر احتمالی درمان در آینده تأثیرگذار باشد. البته اینکه میزان آگاهی دانشجویان در خصوص اهمیت شست و شوی دست تفاوت معنی داری نداشت می تواند ناشی از این باشد که دانشجویان دانش لازم در این خصوص را دارند. اما آنچه اهمیت دارد ایجاد نگرش صحیح در دانشجویان است که بتواند به رفتار صحیح (در این تحقیق شست و شوی صحیح دست) بیانجامد. اگر چه این امر امروزه توسط دانشجویان پرستاری پذیرفته شده است اما در عمل کمتر به آن توجه شده است. این موضوع می تواند ناشی از علل فردی مثل نگرش ضعیف و علل محیطی مثل شلوغی محل کار باشد که ضرورت دارد تغییر نگرش و عملکرد در این زمینه صورت گیرد. از محدودیت های این مطالعه مداخله در بین دانشجویان پرستاری بود. در نتیجه توصیه می شود مداخله آموزشی در بین پرستاران شاغل نیز مورد مطالعه قرار گرفته و با نتایج پژوهش حاضر مقایسه گردد.

کلمات کلیدی:

عفونت بیمارستانی، شست و شوی دست، آگاهی، نگرش، عملکرد